Bayerisches Staatsministerium für
Arbeit und Soziales, Familie und Integration

Zukunftsministerium
Was Menschen berührt.

Sideed walxood...
barbaarinta adkenayo.

EDUCATION MAKES YOU STRONGER

Sideed walxood...
barbaarinta
adkenayo.

Tirada qeybaha.

Hordhac 5

Maxay tahay Barbaarinta? 6

Sideed walxood barbaarinta adkenayo. 8

Barbaarinta waxay tahay inaad jeceelkaga sisiid. 9

Barbaarinta waxay tahay in muranka la ogal yahay. 10

Barbaarinta waxay tahay in qofki la dhageysan karo. 12

Barbaarinta waxay tahay inaad caruurta xaad u sameysiid. 13

Barbaarinta waxay tahay in caruurta xoriyad filan la siyo. 15

Barbaarinta waxay tahay in caruurta dareen la tuso. 17

Barbaarinta waxay tahay in caruurtanwakhti filan loo hayo. 18

Barbaarinta waxay tahay in cararuurta dhirad la geliyo. 20

Talo iyo cawimo Loogu tala galey reeraha oo xoog leh. 22

Waalidiinta Sharafta leh,

Qoysku wuxuu udub dhexaad u yahay koritaanka iyo barbaarinta caruurta wuxuuna saameyn ku yeeshaa horumarintooda iyo dareenkooda bulshadeed. Si kastaba ha ahaatee qoysasku waxaa saaran cadaadis weyn oo kala duwan sida; waqtiga oo ciriiri ah , Abaabulkooda ayadoo ay jirto cadaadiskaas hadana barbaarinta wanaagsan waa hadafka guusha. In aad caruur lahaato oo si fiican u barbaariso ama u koriso waa hawl aad u adag sidaa daraadeed buugan yar wuxuu kaa caawinayaa ama loogu talogalay habka ugu wanaagsan barbaarinta caruurta.

Fikradda ka dambeysa buugan yar waa in la xoojiyaa aqoontaada waalidnimo. Taas oo kor u qaadaysa xirfada waalidnimo, ka waalid ahaan aad bay muhiim ugu tahay caruurtaada in aad tusaale ama ku dayasho u noqoto xaga la dhaqanka dadka kale ama bulshada is dhexgalkooda si loo helo caruur ka dhisan xaga shaqsinimo madaxbanaan awoodna u leh waxkasta, Buugan yar waxaa lagu soo bandhigayaa sideed talo ama hogo- tusaaleyn, kuwaas oo barbaarinta caruurta awood kuu siinaya sida; waa in aad caruurtaada aad tustaa jacayl, aad dareensiisaa ama aad u muujisaa dareenkaada geesi ka dhigtaa sidoo kale isku dheelitirnaan u dhexaysa xoriyaddisa iyo xadkiisa ama xuduudiisa waayo in uu yeesho xad waa muhiim.

Buugan yar ee loogu magacdaray Aqoontu waxay kuu yeelaysaa Xoog, marka laga reebo Afka jarmalka waxaa jira oo kale lix iyo toban afaf ama luqado kale oo ajnabi ah oo kuufududeynaaya, waxaan kuu rajeynaynaa in uu buugan yar kuu noqdo hogaan ama hage kuu sahla hawlmaalmeedkaada ku saabsan barbaarinta ubadka. In aad caruurtaada ku barbaariso dabeecad wanaagsan, la dhaqan bulshadeed fiican, iyo in ay isku kalsoonaadaan. noqdaana kuwo naftooda ku kalsoon.

Emilia Müller
Wasiirka Wadanka

Johannes Hintersberger
Xoghayaha Wadanka

Maxay tahay Barbaarinta?

Marka ugu horeyso: Barbaarinta waalidka kaliyey ma quseyso – lakin shicibka dhan, sababta ay tahay in ay dadweynaha shaqo ku ley yihin. Barbaarinta sidayda way in ay caruurta adkeysa: sida ay noloshadoda gacantatoda ku qabsatan iyo wixi ficil ay la kulman ka hor tagi karayan, ay xiriir qofka kale la yaylan karan marka ay waynadan, haddii ay diib u dhac timado ay la qabsadan, in ay aqbali karan qof kale in u dunida si kale u arko iyo waxyabo kale o badan. Marka ugu horeyso macnada waxa tahay in ay caruurta wixi ay nolashado u baahan yihin la siyo.

Waxay u baahan yihin cunta iyo dhar, jeceel o lagu barbaariyo iyo chance in ay dunida bartan. Barbaarinta waxay ka mid tahay in o lay isku taxlujiyo sida ay gabdhaha iyo wilashada wax barasho u surubto. Caruurta wa in loo ogolado in ay keligood waxyaba bartan iyo waxay u baahan yihin waalidka mise qof o weyn ay isku haleyn karan, sida ay wax u noqton ay mel ka mid ah gadhaan. Caruurta waxay ley yihin dad badan o tusal u ah: Waalidka, dadka o xananeyo, Iskuulka, mesha o lagu tababaro mise ay caruura kale la kulman, lakin waxana ka mid ah dadka o caan ah o laga yaqan tvka mise cilacada. Waxa muhim u ah dadka weyn ay la nol yihin. Sida ay dadka so qorinayo u dhaqman aya macna weyn ku fadhidha. Waalidka aya caruurtoda masul ka ah ay wajiib tahay in ay wanagoda ka war hayan. Barbaarinta marka waxay macno u tahay in ay wajiibkooda ka so baxan iyo in ay xaquuq ley yihin. Sida ay caruurta xaq u lay yihin in ay nolol wanagsan loo diyariyo ay helan waxay xaq ley yihin dadka caruurta barbaarinayo in u shicibka tageer filan siyo.

Barbaarinta wuxu yahay wado xise leh o noloshada ku sabsan. Wakhtiyo aya jirto ay barbaarinta ay qofka dhiiq ku noqon karto, lakin waxay muhim u tahay dad weynaha o shicibka iyo wa wax lagu farxi karo. Barbaarinta haddii ay caruurta adkeysi u qordhisay waxa ka fa'idayso dunida iyo caruurta aya marka ka fa'idayo dunida.

Sida ay waalidka Barbaarinta o caruurtoda ku guleystan

- waxay u baahan yihin qorshe iyo hab ficaan: Reerka waxay u baahan yihin guri o ku filan, shaqo ay isku haleyn karan, lacag ku filan mise cawimo o lacag ah, meel ay caruurtoda lagu xananeyn karayo iyo degan u wanagsan reerka u waji furan.
- Cawimo iyo Tageer: waalidka xaq ay u ley yihin in wakhti gar ah nafis helan. Mar mar waxa is cawin/tageeri karo reeraha gudhahood.

Midkale saxibo, dadka lay isla shaqayo, qarabo iyo dariska aya muhim ah sida ay mujiyan in ay ka war hayan xaladado, cawimo iyo talo siin karan. Haddii ay reerka xaga barbaarinta caruurta ay wakhti jirto ay is cawin kareyniin, wax laga xishoda ma aha. Qeybta o xafiska dhalin yarta, dadka oo waalidka la taliyo, qolada o talo siyo reerka iyo qoyska is qabo marka cawin o gar ah aya idin siin karan.

Sideed walxood...
barbaarinta adkenayo.

Siday aya o la garta in ay „Barbaarinta caruurta adkeyneyso“? Waalidka wakhtiga xadirka waxay fursad lay yihin in ay boogaag iyo waraqo ku sabsan arinta so qoriska talo ka radsadan. Anagana hada ma rabno inan qoral kale oo ku sabsan barbaarinta bila sabab fidino. Qolada oo ka mid ah “Ababuulka Barbaarinta oo caruurta adkeyneso” waxay mujiin rabta sideed wax o muhim ah sida oo loo garto wixi „Barbaarinta adkeynayo“.

BARBAARINTA WAXAY TAHAY...

... inaad jeceelkaga sisiid.
... in muranka la ogal yahay.
... in qofki la dhageysan karo.
... inaad caruurta xaad u sameysiid.
... in caruurta xoriyad filan la siyo.
... in caruurta dareen la tuso.
... in caruurtanwakhti filan loo hayo.
... in cararuurta dhirad la geliyo.

Barbaarinta waxay tahay …
inaad jeceelkaga sisiid.

Marka ilmahaga jeceel sisiid waxay macnaheeda tahay inaad sidu u yahay ku ogaladiid iyo kadib dreenkaga ku cadeysiid. Caruurta iyo dhalin yarta waxay u baahan yihin dreenka o jeceel lagu barbaariyey sida ay u fahman in ayka bila cabsi ogadaan wixi ay ku fican yihin iyo wixi ay weli ka maqan sida isku filnadan. Lakin mar mar way ku adag tahay hoyada iyo abayasha sida caruurtoda jeceelka siyaan. Marka siday aya caruurta loo siin kara jeceelka ?

- Sida ugu dhow waxa lagu mujiin kara caruurta in la jeceel yahay in la ag jogo, gacanta lagu hayo, la tabto. Haddii qor loo qado, si o waji furan loo eego, dhabarka loo salaxo, tartiib dhinac loo badiyo: Caruur walba marka wu garta waxay macnaheyda tahay.
- Caruurta markay ay si weynadan waxa marka ka fican in si kale lagu cadeyo in la jeceel yahay. Dhalin yarta – wilashada iyo gabdhaha, waxay ka helan in mar mar gacmaha lagu hayo, kolkastaba ay caruur ayaka is la ekadayn isdhunkusha ka dhexso radsadan.
- Wakhti filan loo hayo, in la tuso in interess loo hayo iyo mar mar la sasabo waxa cadeyn ilmaha u tahay in waalidkiisa jeceel yihiin. Waxa u sheegta caruurtada inaad jeceeshahay iyo inaad ka heshid sidu yahay, adigo marka eegin wuxu dadal samayey.
- Jeceel in caruurta la siyo macnaheeda ma ah in waalidka mise qofka oo soo qorinayo marna loo ogaleyn in u nasto mise caruurta waxayabo u ka helin u dido.

Barbaarinta waxay tahay …
in muranka la ogal yahay.

Is khalaf reer walba wu ka dhici kara. Marka wakhtiga wax weyn ma ka jirto haddii la qeliyo. In marka “maya” la yidhado oo is khalafka loo adkeysto, wixi u qofka kale oo reerka ka mid ah u baahan yahay la garto, in qof kale wixi la rabo la fahamsiyo, waxayabo rali laga noqdo, dariq oo lagu heshiyo la helo: Marka oo muran jiro caruurta waxay tababar ku helayan sida u dhaqmi lahayan. Muranka wa wax in la barto tahay. Sida oo is khalafka dhibato weyn noqoniin oo dariq loo helo, waxa muhim ah in waxyabo la tix galiyo oo xaquq ah:

- Wax walba haddii o la fahimsin karayo caruurta aya laga wada hadli kara o marka in la mabnuco ma aha. Caruurta wa u fasax in ay dareen xun ay marka lay yihin, metelen cadho mise in ay qofka marka arki karin, waalidkooda tusan ay sida awgeed kadib xumado laga qadiin oo la dilo i.w.m.
- Dadka weyn marwalba way ka awad badan yihin caruurtoda. Sida awgeed caruurta wa inaad dhortan o ka ilalisan inaad hadal xun ku yedhin mise xumado kale mujiniin – waxa marka laga raba inaad caruurta waxay ku sheegan si wacan u dhegeysatid o tix galisid.
- Haddii labada qof ficil weyn isu hayniin waxa muran dabadeed la ogalan kara in qof walba sidu asaga arinta u arka lagu dayo. Sida waxay caruurta iyo dadka weyn oo waalidka ku tabar heli donan in ay is dhowran ay dul qadan qof ka kale.

- Caruurta wa in loo ogolada in ay isla murman o kadib dadka weyn mise waalidka dhaqso u dhax gelin. Lakin haddii ay qofka ay ka adag yihin xumayan waxa wanagsan in la war geliyo in ay dhworis laga codsanayo.

- Dadka weyn waxay caruurtoda tusal u yihin. Haddii ay caruurta arkan waalidkooda o si ixtram leh isla hadlan mise murman waxayaba ay ka baran karan o fa'iidi donan. Caruurta way ka xumadan is khalaf hosta ka jiro, jidh dil mise hadal xun o reerka ka dhexeyo. Wakhtiga ay jiran caruurta waxay waalidkooda mise dadka so qorinayo u fasiri karan wixi muran so jidey- marka in ay isku dayan in ay caruurta dhinacoda u so jediyan wa in ay iska ilaliyan.

- Sida ay muhim u tahay in lay isla murm karo waxana qasab tahay in la heshiyo. Haddii ay caruurta xoog isla murmayn waxa marka waalidkooda tageer iyo talo siin karo. Haddii reerka gudhaheed lay is magey waxa u fican qoyska in ay inta ay hurda donaniin isla habeenka ugu demben heshis samayan.

Barbaarinta waxay tahay ...
in qofki la dhageysan karo.

Qof in la dhageysto waxay tahay inaad si fican u dhugasho sisiid iyo wuxu icdi codsadey tix galisiid.Dhalin yarda malin walba wax cusub aya la kulman sida waxay u baahan yihiin in ay dadka weyn o so qorinayo si wanagsan u dhageystan. Reer walba malinta wakhti gar ah way in ay surtagal noqota in ay wada shekaystan – may noqoto shir o reerka u dhaxeeso mise galab kasta la wada casheyo mise marka o caruurta la saxiinayo. Qofki in la dhageysto wax adag aya ahan karta. Marka waxa ku cawin karo:

- Mar marka wixi qofka sheegi rabo ugu dambeen ayu warka u hayo dhiba o horteed laga filaniin. Sida daredeed: Qofka kale sug ila inta u jawabtisa dhameyey!

- Wixi adiga marka si deg deg hadal ku celisid mise isla marki talo bixisiid qofka ma cawineyso. Caruurta waxay garanayan in si wanagsan loo dhageysto markay ay waalidka isku dayan in ay xallilaad u helan dhibato jirtey.
- Sida o is af garasho la'aan u dhaciin waxa la hubiya in wixi la sheegay icd walba fahmay.
- Hadal wanagsan o waalidka iyo caruurtoda ka dhaxeyo waxayabo kale o ka jedin laha ma u ficno. Sida

marka TVka baxtiya iyo tilifonka la so garaco ha qabaniin!

- Haddii ay caruurta si gar ah ugu jawab dhiban waxay la kulmayn – marka waxa fursad leydahay haddii ay si kale ku jojiin karin hadalkoda o dhaman laheen inaad dhax gashiid. Caruurta o sidooda iska amusan, wax la dhiri la galiya in ay ka jawaban wixi ay la kulmayn.

Barbaarinta waxay tahay … inaad caruurta xaad u sameysiid.

Wixi o xaad loo sameyey caruurta in ay waalidka ilaliyan iyo gadh ka hayan qarqood way ku adag tahay lakin waalid badan ayey wajibkooda ugu muhimsan, qar kalena awooddoda la tijaabiyey u tahay xaga Barbaarinta. Caruurta iyo dhalin yarta waxay yihin dad u dhashey, in ay samirka iyo qartida o waalidka tijaabiyan. Caruurta waxay u baahan yihin xaad loo sameyey madamo labo sabab awgeed: Sida ay halista jirto guriga gudhahisa iyo dabeeda daradeed laga ilaliyo. Midakale xaad o xaquuq o macna ku fadhidho loo sameeyo ilmaha marka wuxu dareen ku ley yahay in ay nabad jirto. Mar mar dadka o hanaqaadka ah way ku adag tahay in ay ka so horjeedsadan wixi ay caruurtoda donayan. Lakin haddii ay waalidka marwalba ilkahoda cadeyadaan waxay tusal u yihiin caruurtoda. Markana xaquuq o lagu dhaqmo aya fican:

- Xaadka loo sameyey caruurta wa in toos loo garta. Dadka o hanaqaadka way in ay horteed si wacan ugu fikaran sababta ay sadaro is barbar socda samayen. Caruurta yara weyn waxay fahman wixi loo didey misa loo mabnucay haddii ay dadka hanaqaadka si fican u fasiraan sababaha.

- Qofki o xad u sameyey caruurtisa marka waxa asagana wajib saran sida in u ku dhaqmo. Taa macnaheeda ma aha in ay hoyada mise abaha wakhtiga ay caruurta seexdan in ay hurda donta. Lakin marwalba haddii ay waalidka cadeyka isticmalan waxay u yihin caruurtoda tusal.

- Haddii o xad loo sameyey caruurta o kadib la ilaliniin in ay sida lagu hashiyey lagu dhaqmiin kadib arinta macno ma ku fadhidho. Haddii o si wanagsan shiriqad la tuso waxay tahay wax lay isku haleyn karo iyo caruurta waxay dareen ku helayan in la fahmay.

- Haddii u ilmaha sadaro is barbar socda la sameyey ku xad gudbo dadka o hanaqaadka wa in ay isku mid u dhaqman o isku af ku hadlan. Caruurta waxay la qabsan karan haddii ay sadaro is barbar socda ay hoyada, abaha iyo dadka kale ee ka qeyb galo is Barbaarinta isku mid yihin – kolkasbabo qof walba si gar ah ilmaha u so qoriyo. Mar mar ma ku filno in si xoog loo mujiyo in "mayo" loo jeedo mise digniin la bixiyey. Haddii oo daq daqaq o shiriqad ah loo bahanyahay marka wa in caruurta isla markí wixi o jiro laga wada hadla. Caruurta way fahman wixi o ciqab o macno ku fadhidho lagu sameyo.

- Waxa mabnuc ah faraxumeyn kastabo mise jidh dil. Marka jidh dil kaliyey ma aha lakin qalbi dil – meteleen in ilmaha jeceel la siin wayo. Sadaro is barbar socda la sameyey in laga il baxo way iman karta.

- Sadaro is barbar socda lay iska dayey ay sabab loo arko in ay macno ku fadhiniin, mise wakhtiga is bedeley – macnaheeda ma aha in Barbaarinta sida u dhamatay. Caruurta iyo dhalin yarta isla marki ixtramka ay waalidkooda u hayan ma ka lumayso haddii ay habeenki wakhti dheerad so jeedi karan.

Barbaarinta waxay tahay ... in caruurta xoriyad filan la siyo.

Caruurta waxay u baahan yihin in xoriyad ku filan la siyo, sida ay kaligood u qorshayn karan. Marka u ilmaha hal sano gadho wuxu u baahan yahay in xoriyada ku filan la siyo. Caruurta marka waxa sanadkasto wax ku kordhayo – metelen in ay kaligood wax cuni karan, kaligoog musqul kori karan, wakhti gar ah in ay waalidkooda ka maqnadan, kadib lacag la siyo kaligood wax ku ibsado iyo waxyabo kale o badan. Xoriyad ku filan caruurta waxay muhim u tahay sida ay kadib marka ay waynadeyn kaligood isku filnadan iyo masulnimo qadan o nolashado ku guleystan. Sida ay waalidka ay u gartan wakhtiga ay xoriyada siin lahayeyn mise ka war hayan caruurtooda waxa ogada:

- Xoriyada o la siyo caruurta wa in ay tujabiyaan. Hablaha iyo Wilashada o wixi reerka shaqo u talo laga qeyb galiyo waxay kadib noloshadooda u baahan yihin ku bartan. Qofka o hoyadisa mise abahisa marwalba ag jogey marka u guriga ka shaqeynayo wuxu kadib mar dhow kaligisa mapka o magalada akhrin kara mise baskeel isku rakibi kara.
- Caruurta tartiib aya xoriyada la siyo u bartan in ay ku dhaqman. Ilmaha o weli dugsiga hose dhiganayo waxay halki isbuuc kasto lacag gacanta laga siin kara, dhalin yarda waxay masul

ka noqon karan accounka ee bankiga ay ku ley yihin, xaga aya waalidka u dhigi karan lacag ay alabo ay iskuulka iyo dhar ku so ibsan karan.

- Tageer aya caruurta raban markey xoryada la siyeyey isku dayan in ay tujabiyan. Tilifonka o gacanta mise kardhka o tilifonka haddii ay caruurta haystan kadib marka ay gabadha o 11 jiir ah kaligeed saxiibteed o xafad kale degan so boqon rabto waxay waalidkeeda war warka ka yaran kara – ayadana safarka dhib weyn ma u arkeyso.

- Marka ay noqoto wixi o fashionka ku sabsan facda o kale jaad ah marwalba ma isku racsan. Haddii ay noqoto wakhti is dhafinta, sida timaha loo hagayiyo mise ku sabsan asxabto la raco- marka wa in caruurta loo ogalada in ayaka dortaan wixi ay ka helan – haddii oo sadaro is barbar socda ay waalidka samayeyn lagu xad gudbin. Wax si kastaba ma loo dulqadan karo ay caruurta raban haddii ay cafimadkoda wax u geseyn karto. Haddii ay dhalin yarda bilaban in ay cigar caban ma u wanagsano so qoritankoda.

- Wakhtiga oo baysalka qofnimo waxay dhalin yarda inta badan waalidkooda ka codsadan in ay xoriyad badan helan, macal caruurta o marka wax badan rabin waxay dhib badan ula iman karan waalidkooda ayna aqbalin wixi loo sheego. Sida ay caruurta marka u ambaniin waxay u baahan yihin hablaha iyo wilashada whaktigas in ay waya arag helan in ay xoriyad bila xad jirin. Hadana waalidka wa in ay dhalin yarda ku cawiyan in ay dariqoda kaligood maran sida ay qof hanaqaad u noqon karayan.

Barbaarinta waxay tahay …
in caruurta dareen la tuso.

Jeceel iyo Farxad, Murugo, Xanuun iyo Cadho- Dreenka wa wax o nolashada o reerka ka mid ah. Caruurta waxay si kala jaad dreenkooda u tusan. Inta o caruur jirto o qofka ay jeceel yihin aad aya ugu so dhawadan ay raban in sida ku mujiyan, qar kale waxay sawir gacantoda ugu samayan icda ay jeceel u hayan. Caruurta xaga so qoritankooda waxa muhim ah in ay gartan dareenka iyo sida ay marka u dhaqman. Marka wax la ogada:

- Caruurta wa u fasax in ay dareen-kooda tusan, wixi wacan iyo wixi xun. Iyo caruur kastabo wuxu sida u rabo dareenkisa ku sheegi kara metelen asago qeylinayo mise asago amusan. Wakhtiga loo didi jirey in ay wilishada ohiin ka timado iyo hablaha ay mabnuc u ahan jirtey in ay isla legdaman way dhamatay.
- Mar mar dadka o hanaqadka ah dareenka ay caruurta mujiyaan waxay u arki karan in xad laheyn. Marka waxa ilmaha laga codsan kara in ay is celis yeshan. Lakin wa in la war geliya in dareenkooda waxba laga qabiin o sida ay u dhaqmayan la ogaleyn.
- Caruurta waxay raban in dareenka ay leh yihin la fahmo. Dhibatoyiinka yar iyo ku aad u weyn sida dadka hanaqadka qiyas mu u hayan si kale ayey u arkan. Marka waxa fican in samir loo yesho.
- Qarkood o wilishada iyo gabdhaha wixi ay mashquul ku yihin icd kale ma u sheegan. Ayaka waxay yihin si gooni o amusan mise u eeg in ay

dhibato hayso, marka waalidkooda way in a radka radiyan waxa u wacan. Macal caruurta o amusan o wax badan hadlin waxay u baahan yihin in ay qof la hadlan una sheegan waxay mashquul ay ku noqtayn.

- Waxay caruurta marka macal baran donan sida ay dadka o hanaqadka dareenkooda yahay. Marka waalidka way tusi karan caruurtooda dareen-ka ay leh yihiin iyo sida o ilmaha u fahmi karo u fasiran. Wax o jirin koley ma lagu akhrin karo. Caruurta waxa cabsi galo haddii ay dhibato jirto laga wada hadlin ay waalidka ka qariyaan arimo kale. Waalidka sida caruurta waxa ku dhaci karo in caro weyn hayso ay is celin kareyniin. Kadib marka waxa muhim ah in la rali galiyo icdi o loo careysna. Khalad oo la qirtey ma aha dacifnimo!

Barbaarinta waxay tahay … in caruurta wakhti filan loo hayo.

Ciyaro, Hadal, Akhris, dunida in la sahmiyo – Caruurta waxay wax badan baranayan marka ay reerka wax isla qabtan o fu-turka u wanagsan. Iyo wakhti ay waalidka iyo caruurta wada qeybsadeyn waxay adkeneysa xiriirkooda. Caruur iyo dhalin yar badan waxa donayan in ay waalidkooda wakhti dheerad u helan. Sida ayey u surubi karta:

- Wakhti in la haysto ma ku xiriirno in waxayabo qali la sameyo. Haddii o dabal la tago, mesha o xawayanka lagu xananeyo mise baskeel reerka dhan isu wada racan waxa aad ugu helo caruurta. Madadalis o qeybsan qoyska waxay tahay chance in wakhtiga o firaca ah lay isla kulmo wax la wada qabto.

- Caruurta malin walba ayey wakhti filan u baahan yihin iyo in si wanagsan laga war hayo. Marka waxa la wada shaqeyn kara ayado ay isla marki wax o madadalis ahan la qabanayo metelen guriga in laga shaqeyo – haddii o wax o dhib laga dhigiin. Reero kale waxay iska ilaliyan in ay Tvka mise Playstationka iska baxtiyan sida wakhti filan isu helan. Sacadaha o sida loo helo wixi fakirad wanagsan aya loo isticmali kara.

- Waalidka marka caruurtooda waxay isku taxlujiin karan ayaka o iskuulka ku cawinayo mise basqeelka o jabey in ay u hagajiyan. Habeenki waxay u akhrin karan buug kolkastaba wakhti filan yahay – lakin caruurta aya muhim u tahay.

- Waalidka o wakhti badan shaqada awgeed u hayniin caruurtooda in ay ka xumadan ma aha. Waxa muhim ah in ay wakhtiga ay u helan reerka si wanagsan u isticmalan. Haddii o wakhtiga aad u yar yahay waxa cawin karo qarabaha o ka mid ah habar yaro, edoyiin, ayeyo, awowe mise saxibo.

Barbaarinta waxay tahay ...
in cararuurta dhirad la geliyo.

Wixi o cuseeb ah, wixi ay baran donan iyo wajibyada ay qadan donan, waxay dhalin yarda u baahan yihin in badan u gesinimo iyo calsoni ah. Marka waxay baran donan in ay masulnimadoda qatan iyo gul ku helan iyo si dhaqso loo jebin kareyniin. Sida ay gesinamo iyo calsoni u helan waxay hablaha iyo wilishada u baahan yihin labo wax: Mabsud in ay ku ahadan wixi ay hay-stan iyo in la tix galiyo wixi ila hada kareyn. Siday ay waalidka caruurtooda dhirad gelin karan ?

- Caruurta waxay donayan in qof ahan loo jeclado iyo lagu qiyas qadiin wixi kari karan. Sida o dhaxso loo dhirad la gelin karo aya caruurta hadana calsonidooda la yareen kara. Sida awgeed dadka hanaqadka wa in ay si wanagsan u dhoran.

- Qofka o dhiran rabo wuxu u baahan yahay in u gul heley. Haddii ay caruurta wax isku dayan iyo marka qalad samayn karan waxay diyar u yihin in ay wax yar o so gadhi karo o xagdiin i.w.m. Marka haddii ay wax loo diro iyo musal qadi karayan waxay ku heli karan dhirad.

- Caruurta waxay u baahan yihin amaan. Marwalba kaliya in wixi ay caruurta sameyeyn in la eego ma aha, mar mar waxa dadalka u qadey ilmaha la amani kara. Amaanta wa in si o qiyasaan loo isticmala, haddii kale macno ma ku fadhidho, haddii ay noqoto in ay waxyabo gar ahan jirto in la mujiyo.

- Cawimo o la siyo caruurta waxa marka laga marmi kara in u ilmaha xumado dareen sideyda yesho haddii kali wax sameyn karin. Marka o dhar la so ibiin rabo waxa u diyarisa wuxu kaligisa gashan karo.
- Xagana wax la ogada: Dadka o hanaqadka o caruurta u ogal in ay qalad sameyn karan – waxay ayakana u banantahay in ay qalad sameyn karan.

Talo iyo cawimo

Loogu tala galey reeraha oo xoog leh.

Qofna ma aho iyo in noqoto ma ah „maqinad wax barbaariso“. Abaha o qalad laheyn mise Hoyada o dhib laheyn waxay caruurta balayo ku noqon laheyd. Sida daradeed ugu dembeen waxa rajanayna in dhirad reerka o qalado leh loo hayo. Waalidkastaba aya xad la kulmo marka ay caruurta so qorinayan. Marka waxay u baahan yihin qof dhageysto, dhirad geliyo iyo xooriyad siyo.

- Waxad ogolada in aad sheegtiid marka o xoogaka yaratay. Ma aha wax laga xishodo, lakin talabo o dhirad leh.
- Wakhti kugu filan fasax ka qado Barbaarista o caruurta. Mar mar waxa kali filan tahay in dhowr sacadood sitimaanka heshid – adiga o wadaniin caruurta, sida kaliga dabal tagi kartiid, mise luqad la barto ka qeyb gali kartiid mise inaad saxibo so boqotiid. Iyo inaad wax isla qabsatiin qoys ahan, sida waxa ka fa'idayo reerka dhaan.
- Haddii aad tageer u baahan tahay sheeg. Dariis, Qarabo mise saxibo, macal xafiska o reerka la taliyo a cawimo bixin karo.

Waxan rajaynayna “Ababuulka o Barbaarinta o caruurta adkeyneso” in ay cawimo ku ahan karto marka o wajibka ku saran ka so bixi rabtiid. Waxa kale rabna in “sideedka waxa Barbaarinta xoog siyo” u qornino: fikarad o maqul ah iyo waji furan. Sida aya malin walba o la so qorinayo caruurta loo qorshayn kara

Linkiyada faa'iidada leh ee
ku yaala Bavaria:
www.elternbriefe.bayern.de
www.elternimnetz.de
www.erziehungsberatung.bayern.de
www.familienbildung.bayern.de
www.familienhandbuch.de
www.familienstuetzpunkte.bayern.de
www.koki.bayern.de
www.stmas.bayern.de

Linkiyada dowladda ee
faa'iidada leh:
www.bke-elternberatung.de
www.bzga.de
www.familien-wegweiser.de

Bayern.
Die Zukunft.

www.stark-durch-erziehung.de

Die Kampagne „Stark durch Erziehung“ will alle, die an der Erziehung junger Menschen beteiligt sind, unterstützen und stärken. Das Thema soll verstärkt ins Gespräch gebracht werden. Die Broschüre kann in 16 verschiedenen Fremdsprachen unter www.stark-durch-erziehung.de heruntergeladen werden. Wir danken dem Jugendamt Nürnberg für die Entwicklung des Projekts, das mit Mitteln des Staatsministeriums für Arbeit und Soziales, Familie und Integration gefördert wurde.

Dem Bayerischen Staatsministerium für Arbeit und Soziales, Familie und Integration wurde durch die berufundfamilie gemeinnützige GmbH die erfolgreiche Durchführung des audits berufundfamilie® bescheinigt: www.beruf-und-familie.de

Wollen Sie mehr über die Arbeit der Bayerischen Staatsregierung erfahren? BAYERN DIREKT ist Ihr direkter Draht zur Bayerischen Staatsregierung. Unter Telefon 089 12 22 20 oder per E-Mail unter direkt@bayern.de erhalten Sie Informationsmaterial und Broschüren, Auskunft zu aktuellen Themen und Internetquellen sowie Hinweise zu Behörden, zuständigen Stellen und Ansprechpartnern bei der Bayerischen Staatsregierung.

Bayerisches Staatsministerium für
Arbeit und Soziales, Familie und Integration

Winzererstr. 9, 80797 München
E-Mail: oeffentlichkeitsarbeit@stmas.bayern.de
Gestaltung: trio-group münchen
Bildnachweis: shutterstock.com
Stand: Dezember 2016
Artikelnummer: 1001 0605, Sprache: Somali

Bürgerbüro: Tel.: 089 1261-1660, Fax: 089 1261-1470
Mo. bis Fr. 9.30 bis 11.30 Uhr, Mo. bis Do. 13.30 bis 15.00 Uhr
E-Mail: Buergerbuero@stmas.bayern.de

Hinweis: Diese Druckschrift wird im Rahmen der Öffentlichkeitsarbeit der Bayerischen Staatsregierung herausgegeben. Sie darf weder von Parteien noch von Wahlwerbern oder Wahlhelfern im Zeitraum von fünf Monaten vor einer Wahl zum Zwecke der Wahlwerbung verwendet werden. Dies gilt für Landtags-, Bundestags-, Kommunal- und Europawahlen. Missbräuchlich ist während dieser Zeit insbesondere die Verteilung auf Wahlveranstaltungen, an Informationsständen der Parteien sowie das Einlegen, Aufdrucken und Aufkleben parteipolitischer Informationen oder Werbemittel. Untersagt ist gleichfalls die Weitergabe an Dritte zum Zwecke der Wahlwerbung. Auch ohne zeitlichen Bezug zu einer bevorstehenden Wahl darf die Druckschrift nicht in einer Weise verwendet werden, die als Parteinahme der Staatsregierung zugunsten einzelner politischer Gruppen verstanden werden könnte. Den Parteien ist es gestattet, die Druckschrift zur Unterrichtung ihrer eigenen Mitglieder zu verwenden.